

Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter 2012

JO0601

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	5
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	7
1.2.	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	10

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	<i>11</i>
3.1	Frekvens	11
3.2	Framställningstid	11
3.3	Punktlighet	11
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	<i>11</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	11
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	12
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	12
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	<i>12</i>
5.1	Spridningsformer.....	12
5.2	Presentation	12
5.3	Dokumentation	12
5.4	Tillgång till primärmaterial	13
5.5	Upplysningstjänster	13

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 - 15 59 33
Telefax: 036 - 34 01 96
E-post: fornamn.efternamn@jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Gerda Ländell
Telefon: 019 - 17 68 07

Telefax
E-post:

019 - 17 70 88
fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterestaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna.

Under åren 1995-1997 ändrades undersökningen och den bestod då av två delar. Den objektiva undersökningen utgjorde den ena delen i ett begränsat antal skördeområden. Den andra delen byggde på intervjuer med jordbrukare och omfattade samtliga skördeområden. Fr.o.m. 1998 baseras skördestatistiken för spannmål, trindsäd och oljeväxter helt och hållet på insamling av uppgifter direkt från

jordbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredningsplanering, planering för interventionsåtgärder, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd). Indata till Sveriges klimatrapporering.
- SCB: Rapportering till Eurostat enligt bindande förordningar. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler, m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredningsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Datainsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Efter avslutad skörd får uttagna jordbruksföretag ett brev med ett personligt lösenord till en egen internetsida. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter av varje gröda och kvantiteternas vattenhalter respektive torrsubstanshalter. Med ledning av företagets grödarealer beräknas företagets hektarskörd för varje gröda. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren redovisat i sin ansökan om arealersättning tidigare under året.

På basis av skattade hektarskördar och aktuella grödarealer beräknas totala skördar. Vid skattningen av preliminära totalskördar används arealuppgifter från det preliminära Lantbruksregistret (LBR). Vid den slutliga skattningen av totalskördar används grödarealer från det slutliga Lantbruksregistret, som fr.o.m. år 2000 baseras på grödarealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd.

Vart fjärde jordbruksföretag i urvalet tas ut för en preliminär beräkning av

skördens storlek på riksnivå. Dessa företag behandlas med förtur vid intervjuarbetet och vid den fortsatta bearbetningen vid SCB. Denna prioritering av vissa företag gör att preliminära resultat kan publiceras på riksnivå i mitten av november. I december publiceras preliminära resultat på regional nivå, baserade på uppgifter från samtliga jordbruksföretag i urvalet. Under efterföljande vår publiceras ett Statistiskt meddelande med slutliga uppgifter om skördens storlek.

A.13 Internationell rapportering

Enligt en bindande förordning sker rapportering till Eurostat fem gånger per år via en särskild internetsida. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det är inga planerade förändringar inför 2013 års undersökning.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2012 års total- och hektarskördar för spannmål, trindsäd och oljeväxter, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via en landsomfattande undersökning med ett urval bestående av 4 377 jordbruksföretag. Ett underurval om 1 094 st togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2012 för olika grödor
- totalskördar 2012 för olika grödor
- obärgade arealer 2012 för olika grödor

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2012. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de Statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha)
- obärgad areal (hektar och procent) (inte i preliminär statistik på riksnivå)
- areal skördad som grönfoder (hektar och procent) (inte i preliminär statistik på riksnivå).

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet (i preliminär statistik endast på riksnivå)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (i preliminär statistik endast på riksnivå).

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen:

- vattenhalt/torrsubstanshalt (procent)
- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/ha).

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler* (t.ex. totalskördar och obärgade arealer) och *kvoter* (t.ex. hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.1.4 Redovisningsgrupper

I det Statistiska meddelande (SM) som publiceras i november redovisas preliminär statistik på riksnivå. I det SM som publiceras i december och avser preliminära uppgifter och i det SM som publiceras under våren året därpå, redovisas statistik totalt för riket samt uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i ”Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998”, MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för följande grödor.

Spannmål: höstvetete (inklusive dinkelvetete), vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete, blandsäd och majs till mognad (majs redovisas inte i preliminär statistik). Med blandsäd avses stråsådesblandningar och blandningar av stråsåd och baljväxter.

Trindsäd: ärter till mognad (kokärter och foderärter samredovisas) och åkerbönor till mognad.

Oljeväxter: höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs och oljelin.

Vid redovisning av slutlig statistik ingår även uppgifter om skörd av grönfoder för följande grödor och grödgrupper.

Stråsådesgrödor (exklusive majs) till grönfoder: Här ingår höstvetete (inklusive dinkelvetete), vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete, blandsäd (med blandsäd avses stråsådesblandningar och blandningar av stråsåd och baljväxter) samt grödgruppen stråsåd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Majs till grönfoder

Andra grödor än stråsådesgrödor till grönfoder: Här ingår ärter, åkerbönor, höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs, oljelin, samt grödgruppen grönfoder (grödkod 80 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Grödor som odlats för produktion av energi ingår i de redovisade kvantiteterna.

Vid redovisning av arealer skördade som grönfoder för stråsådesgrödor exklusive majs (tabell 17 enligt slutlig statistik för 2011) ingår arealer med stråsåd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Vid redovisning av spannmålsarealer skördade som grönfoder (tabell 31 enligt slutlig statistik för 2011) ingår däremot inte arealer med stråsåd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd), utan enbart grödor som ingår i undersökningen om tröskad skörd av spannmål.

För grödor skördade som grönfoder redovisas andel obärgad areal endast på riksnivå och för samtliga grödor och grödgrupper sammantaget.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår.

1.2. Fullständighet

Undersökningen innefattar inte variabler om grödornas kvalitet, vilken kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-erade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna. Från och med 2001 års undersökning används det aktuella årets uppgifter om jordbruksföretag och grödarealer som underlag för urvalet.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2012 års undersökning uttogs totalt 4 377 jordbruksföretag, som har fördelats på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsåd eller oljeväxter förekommer.

Urvalet är draget som ett stratifierat pareto π ps-urval (probability proportion to size) med SKO som strata. Varje företags urvalssannolikhet beror på företagets areal av undersökningsgrödorna samt dess grödfördelning. Stor areal av de aktuella undersökningsgrödorna ger ökad sannolikhet att komma med i under-

sökningen. Ett underurval av de 4 377 jordbruksföretagen om 1 094 st togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

2.2.2 *Ramtäckning*

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års LBR, uppgick antalet nystartade företag till cirka 1 % av undersökningspopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna uppgick under dessa år till cirka 5 %. Från och med 2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

Arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, bedöms för de aktuella undersökningsgrödorna vara av marginell betydelse.

2.2.3 *Mätning*

Vid en del jordbruksföretag finns vågutrustningar av olika slag i anslutning till hanteringen av grödorna och ibland även monterade på tröskan. I dessa fall kan jordbrukarna lämna uppgifter baserade på vägda kvantiteter. Om grödorna har sålts kan uppgifterna baseras på kvantiteter enligt avräkningar eller leveransbesked.

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek för grödor som används som foder på den egna gården. Även för avsalugrödor kan det vara svårt för jordbrukaren att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts vid intervjutillfället. I dessa fall gör jordbrukarna vanligen en bedömning av kvantiteten utifrån antal lass eller fyllda volymer i lagringsfickor. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Förekomsten av obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder är mycket osäker.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas tillsammans med de slutliga undersökningsresultaten. Bortfallets storlek på riksnivå redovisas i varje Statistiskt meddelande. Vid beräkningar av t.ex. hektarskördar hanteras bortfallet genom att uppräknings görs inom skördeområde. Sålunda antas bortfallet ha samma fördelning och förväntade medelvärde som det bearbetade materialet inom varje skördeområde. Bortfallet är tämligen litet och har vid kontroll visat sig vara förhållandevis jämnt fördelat mellan olika typer av jordbruksföretag. Det bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 *Bearbetning*

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med upp-

giftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Från och med år 2004 omräknas de uppgivna kvantiteterna av tröskad spannmål till 14,0 % vattenhalt. Tidigare har tröskad spannmål redovisats vid 15,0 % vattenhalt. Tröskad trindsäd (ärter och åkerbönor) redovisas liksom tidigare vid 15,0 % och tröskade oljeväxter vid 9,0 % vattenhalt. För skörd av grönfoder efterfrågas kvantiteternas torrsubstanshalt. De uppgivna kvantiteterna omräknas till 30,0 % torrsubstanshalt.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

För beräkning av total skörd används fr.o.m. år 2000 grödarealer som är baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Vid skattning av total tröskad skörd har nedkorrigering gjorts av grödarealerna till att avse spannmål, trindsäd och oljeväxter till mognad. Arealer skördade som grönfoder redovisas i separata tabeller i samband med att preliminära och slutliga undersökningsresultat publiceras på regional nivå. På grund av oregelbunden förekomst av arealer skördade som grönfoder är beräkningen av dessa arealer osäker. Grönfoderarealerna har beräknats utifrån uppgifter som lantbrukarna lämnat i samband med intervjuerna om skördens storlek. Vid tillvaratagande av grödan på annat sätt än tröskning eller grönfoderskörd, till exempel för viltbete eller för skörd av julkärvar, redovisades arealen fram till och med år 2010 som skörd av grönfoder även i dessa fall. Från och med år 2011 ingår inte sådana arealer i skattningen av arealer skördade som grönfoder.

Från och med 2002 års urval har antalet uttagna jordbruksföretag utökats i de län där många jordbrukare skördar hela stråsädesarealen som grönfoder. Denna åtgärd har vidtagits för att i dessa län få med fler företag där det även förekommit tröskning av spannmål. Som en följd har även antalet företag där hela stråsädesarealen skördats som grönfoder ökat och uppgår på riksnivå till omkring 7 % av det totala antalet företag i urvalet. Uppgifterna från dessa företag används för skattning av andelen areal skördad som grönfoder, vilket ger en säkrare beräkning av den totala tröskade skörden.

Arealer som i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län av misstag redovisats som höstkorn till Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, har förts över till vårkorn av Jordbruksverket eller SCB.

För län, produktionsområden och riket görs skattningar utifrån det underlag som finns tillgängligt inom respektive region. De redovisade uppgifterna för riket är således inte en summa av beräkningsresultaten för länen eller produktionsområdena utan utgör en egen skattning.

2.2.6 Modellantaganden

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd används grödarealer från det Statistiska meddelandet om Jordbruksmarkens användning, preliminära uppgifter, som fr.o.m. år 2011 baseras på ett preliminärt LBR. Härvid görs ett antagande om att hektarskörden är densamma för

företag med upp till 5,0 hektar åker som för större företag. Vid beräkning av slutlig totalskörd används grödarealer från LBR. Även vid denna beräkning görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till 5,0 hektar åker som för större företag.

Arealer av undersökningsgrödorna på jordbruksföretag med upp till 5,0 hektar åkermark uppgick för spannmål till 0,09 %, för trindsäd till 0,02 % och för raps och rybs till 0,05 % av respektive grödgrupps totala grödareal under 2011.

Fram till och med år 2007 avsåg arealredovisningen enligt LBR uppgifter för företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Under åren 2008 och 2009 avsåg arealredovisningen enligt LBR företag som:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark, eller
- innehade stora djurbesättningar - minst 50 kor eller 250 nötkreatur eller 50 suggor eller 250 svin eller 50 tackor eller 1 000 höns (inklusive kycklingar), eller
- innehade minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal för trädgårdsproduktion, eller
- innehade minst 200 kvadratmeter växthusyta för trädgårdsproduktion.

Från och med år 2010 avser arealredovisningen enligt LBR företag som uppfyllde något av följande kriterier:

- brukade mer än 2,0 hektar åkermark
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta
- innehade djurbesättning som omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Ingen omräkning av tidigare års totalskördresultat har gjorts med anledning av dessa definitionsändringar eftersom skillnaderna för de aktuella undersökningsgrödorna är marginella.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3\% \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

Medelfel redovisas liksom tidigare för hektarskördar och totalskördar. För vissa grödor är medelfelet för totalskörden större än medelfelet för hektarskörden. Anledningen är en osäkerhet i arealjusteringen för grödarealer skördade som grönfoder. För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 %.

Fr.o.m. 2011 års slutliga statistik redovisas medelfel även för obärgade arealer och för arealer skördade som grönfoder. För att obärgad areal och areal skördad som grönfoder för en gröda ska redovisas krävs att det finns minst 20 observat-

ioner.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Skördar och obärgade arealer för spannmål, trindsäd och oljeväxter publiceras årligen vid tre tillfällen:

- Preliminära resultat för riket (november)
- Preliminära resultat för län, produktionsområden och riket (december)
- Slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren efterföljande år).

3.2 Framställningstid

Preliminära resultat på riksnivå redovisas cirka 2 månader efter årets skörd, medan preliminära resultat för län och produktionsområden redovisas cirka 3 månader efter årets skörd. Slutliga resultat publiceras omkring 7 månader efter skörden.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Vissa mindre avvikelser kan förekomma för den preliminära statistiken beroende på att skörden ibland försenas till följd av årsmånen. Exempelvis kan uppgiftsinsamlingen behöva senareläggas om det har varit en regnig höst. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförbarheten mellan år är relativt god men den har försämrats något under senare delen av 1990-talet på grund av genomförda metodändringar, främst övergången från den objektiva metoden med provtagningar till intervjumetoden. Denna övergång genomfördes successivt under åren 1995-1997. Som en följd av metodbytet, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörden skörd per besädd areal. När uppgifterna nu hämtas in från jordbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har medfört att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besädda arealen.

Att tillvarata stråsäd i form av grovfoder har blivit allt vanligare under de senaste 10–15 åren. Rundbalsensilering har blivit mera utbredd. Fr.o.m. 2000 års skattning påverkar stråsäd som skördats som "ej planerad skörd av grönfoder" inte längre hektarskördeskattningen för spannmål. Med "ej planerad skörd av grönfoder" avses att lantbrukaren i ett sent skede bestämt sig för att ta skörden som grönfoder i stället för som "spannmål till mognad". Tidigare har ej planerad skörd av grönfoder betraktats som misslyckad spannmålsskörd och jämförts med obärgad areal i beräkningarna. Det ledde till en lägre nivå för

hektarskördarna i områden där ej planerad skörd av grönfoder var vanligt förekommande det aktuella året.

Den länssammanslagning som skett (Skåne 1997, Västra Götalands län 1998) medför försämrade jämförbarhet mellan år i dessa regioner.

Fr.o.m. år 2000 bygger arealuppgifterna på information som jordbrukare lämnat i sina ansökningar om arealersättning. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte ansökt om ersättning/stöd. Odlingen av spannmål, trindsäd och oljeväxter bedöms dock vara marginell vid dessa företag.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God samanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2012 redovisas i ett Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1202). Uppgifter om slutliga grödarealer för 2011 redovisas i ett Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1201). För skördestatistiken har vissa omräkningar av grödarealerna skett varför full överensstämmelse ej föreligger. Se vidare under 1.1.4. Redovisningsgrupper och 2.2.5 Bearbetning.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Den slutliga statistiken för tidigare år (vissa delar fr.o.m. år 1913) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram. Uppgifter om skörd av majs och uppgifter om skörd av grönfoder ingår dock inte i statistikdatabaserna.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB samt i denna Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som inte gällrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:

Gerda Ländell, tfn. 019 – 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Gunnel Wahlstedt, tfn.019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se